

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERĐİŐİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research
Cilt: 13 Sayı: 73 Ekim 2020 & Volume: 13 Issue: 73 October 2020
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

ÇOCUK MÜZELERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ VE İÇ MEKÂN YAKLAŞIMLARININ İNCELENMESİ

IMPORTANCE OF CHILDREN MUSEUMS AND INTERIOR DESIGN APPROACHES

Elif DEMİR*
Deniz DEMİRARSLAN**

Öz

Klasik müzecilik anlayışının yerini 20. yüzyılda çağdaş müzeciliğın almasıyla çocuk müzeleri, okullara destek olan, çocukların sosyal, bilişsel, psikomotor gibi alanlarda gelişimlerine katkı sağlayan en önemli eğitim mekanları olmuştur. Dönemin önemli düşünürlerinden John Dewey, Maria Montessori ve Jean Piaget'ın ortaya attığı teorilerin etkisiyle 1899 yılında Amerika Birleşik Devletleri New York kentinde açılan Brooklyn Çocuk Müzesi, dünyada açılan ilk çocuk müzesidir. Bu müzenin çıkış noktası; çocukların ilgi ve gözlem-araştırma isteğini desteklemek, dokunarak-yaparak öğrenmelerini sağlamak olmuş ve ardından açılacak birçok çocuk müzesine öncü olmuştur. Teknolojinin ilerlemesiyle çocuk müzeleri, milenyum çağı diyebileceğimiz günümüz çocuklarının ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte tasarlanmalıdır. Bu nedenle görsel, dokunsal, işitsel işlevlerin daha iyi kurgulandığı ve interaktif sergileme alanlarının kullanıldığı mekân tasarımlarını gerektirmektedir. Bu çalışmada çocuk müzelerinin önemi, tarihsel gelişimi ve iç mekân yaklaşımları, yazılı kaynaklardan yapılan literatür araştırmasıyla ele alınmıştır. Araştırmalar sonucunda, Dünya'da ve Türkiye'de çocuk müzesi olarak faaliyet gösteren üçer yapının özellikle sergileme alanlarındaki iç mekân yaklaşımları incelenmiştir. Yapılan çalışmanın literatüre katkı sağlaması ve çocuk müzesi tasarımında yer alacak iç mimar ve mimarlara yardımcı kaynak niteliğinde olması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Müzesi, Eğitim, İç Mekân, Tasarım, Bilim Merkezi.

Abstract

Children's museums have become the most important educational places that assist schools and contribute to the growth of children in social, cognitive and psychomotor areas with the replacement of classical museology in the 20th century by modern museology. The Brooklyn Children's Museum, opened in 1899 in New York, the United States of America, is the world's first children's museum, inspired by the ideas of John Dewey, Maria Montessori, and Jean Piaget, one of the period 's major thinkers. The starting point of this museum was to encourage the curiosity and desire of children to experience and study, to encourage them to learn by touch and to facilitate the opening of many museums for children. Children's museums should be built to meet the needs of today's children, which we might call the millennial generation, with the advent of technology. For this purpose, space designs are needed where visual, tactile, auditory functions are best designed and interactive areas of display are used. The meaning, historical creation and interior approaches of museums for children are explored in this study with a literature review from written sources. Research findings have been examined in three exhibition areas, especially the interior space of the structural approaches operating as a children's museum in the world and Turkey. The aim of the research is to contribute to literature and serve as an auxiliary resource for interior architects and architects involved in the design of the museum for children.

Keywords: Children's Museum, Education, Interior, Design, Science Center.

* Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İç Mimarlık Ana Sanat Dalı Y.Lisans Öğrencisi, ORCID: 0000-0001-7769-7115, elif.demirr93@gmail.com

** Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, İç Mimarlık Bölümü, ORCID: 0000-0002-7817-5893,demirarslandeniz@gmail.com

1. GİRİŞ

Çocuk ve çocukluk kavramı insanın tarihsel gelişimi boyunca farklı tanımlamalarla karşımıza çıkmaktadır. Toplumlarda farklı anlamlar yüklenerek tanımlanmaya çalışılan bu kavram; düşünürlerin, din ve bilim insanlarının, devlet yöneticilerinin, eğitimcilerin, kısaca çocukla ilgilenen hemen herkesin kendi bakış açısına göre yorumlanarak açıklanmaya çalışılmıştır. Bu kişilerin çocuk kavramını tanımlamada buldukları ortak nokta, çocukları yetişkinlerden ayırmaya çalıştıkları olarak söylenebilir.

İlk çağlara bakıldığında çocuğun doğasının yeterince anlaşılmadığı, özellikle babanın çocuk üzerinde mutlak bir velayet hakkının olduğu görülmektedir. Ancak bu dönemde çocukların sosyal ve duygusal ihtiyaçlarının göz ardı edildiği belirtilmektedir. Orta Çağ'da çocuklar "küçük yetişkinler" olarak algılanmakta, dönemin zor koşulları ile birlikte ailelerde çocuk olgusu bilincinin yeterince gelişmemesinin etkisiyle bu dönemde de çocukların gereken özeni görmediği söylenmektedir. Zamanla çocuğun varlığı kabul edilmiş olsa da çocuğun önemsiz, çocukluğun ise boşa geçen bir zaman dilimi olarak algılandığı belirtilmektedir (Sağlam ve Aral, 2016). Belirtilen tanımlamalara bakıldığında İlk Çağ ve Orta Çağ'da çocuğa bakış açısının günümüzden ne kadar farklı olduğu görülmektedir. Yalnız Avrupa'da ortaya çıkan Aydınlanma Çağı ile birlikte çocuğa olan bakış açısı değişmeye başlamıştır. Aynı dönemde Türk-İslam toplumlarında çocuk ve çocukluk kavramları önemli düşünürler tarafından ele alınmış, çocuğun eğitim ve gelişim boyutları incelenmiştir. 19. ve 20. yüzyıldaki bu gelişmeler, özellikle sanayileşme ve savaşların çocuklar üzerindeki etkisi, çocuğun önemsizliğini ve çocuğa yönelik bakış açısının değişmesini sağlamıştır. Tarihte ilk zamanlar, "küçük yetişkinler, biyolojik geçiş dönemi, kendi kararlarını alamayan, eksiklik" gibi tanımlamalarla açıklanmaya çalışılan çocuk kavramı; aydınlanma çağı ve beraberinde gelen gelişmelerle günümüzde, çocuğu bireysel özellikleri ve çevresi ile bir bütün olarak ele alan, gelişimsel özelliklerine ve haklarına önem veren bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda günümüzde gelişim psikolojisi, çocuk sosyolojisi, eğitim gibi birçok alan çocuk ve çocuğun gelişimsel özelliklerini kapsamlı olarak ele almaktadır. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi çocuk kavramını, "erken yaşta reşit olma durumu hariç on sekiz yaşına kadar her insan" olarak, Türk Dil Kurumu ise "küçük kız ya da erkek" olarak tanımlamaktadır (Sağlam ve Aral, 2016). Unicef tarafından hazırlanan ve Taraf Devletlerce kabul edilen Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 1. Maddesine göre ise on sekiz yaşına kadar her insan çocuk olarak tanımlanmaktadır (Demirarslan, 2019).

Tüm bu süreçler ve tanımlamalar düşünüldüğünde, çocuğun insanlığın gelişim sürecinde ilk zamanlar anlaşılmadığı daha sonrasında gelişmeler ve algıdaki farklılıklarla önem kazandığı görülmektedir. Çocuk, toplumu/geleceği oluşturacak olan bireylerdir ve insanın en önemli dönemini oluşturmaktadır. Bu dönemde çocukların bilişsel, fiziksel, psikomotor gibi gelişimleri, ileride oluşacak toplumun gelişmişliğini gösterecektir. Çocuğun sağlıklı gelişim gösterebilmesi, bu süreçte çocuğa doğru yaklaşımda bulunmakla ve alacağı doğru eğitimle mümkündür. Bu bağlamda eğitim, salt okullarla sınırlı kalmamalı ve eğitimi destekleyecek nitelikte yan birimlerin olması gerekmektedir. Oyunun çocukların eğitimindeki etkisi de düşünüldüğünde ezberci yaklaşımın dışında oynayarak öğrenmelerini sağlayacak alanlar geliştirilmelidir.

Çocuk müzeleri, kurulduğu ilk dönemden itibaren çocuğa/çocuğun eğitim ve gelişimine önem veren yaklaşımıyla karşımıza çıkan yapılardır. Bu yapılar işlev, tasarım, yaklaşım gibi ölçütler bağlamında kurgulanmış özellikli ve çocuk merkezli müzelerdir.

Bu çalışmada çocuk müzelerinin önemi, tarihsel gelişimi ve iç mekân tasarım yaklaşımları, yazılı kaynaklardan yapılan literatür araştırması ile ele alınmıştır. Yapılan araştırmalar sonucunda dünyada çocuk müzesi olarak faaliyet gösteren üç yapının ve Türkiye'de tam anlamıyla çocuk müzesi kapsamında bir yapı olmasa da bazı kaynaklarda "çocuk müzesi" olarak ele alınan üç yapının özellikle sergileme alanlarındaki iç mekân yaklaşımları incelenmiştir.

2. ÇOCUK MÜZELERİ

Müzeler ilk ortaya çıktığı 19. yüzyıldan itibaren zaman içerisinde mekân tasarımı ve işlevsel açıdan değişim ve gelişim göstermiştir. Klasik müzecilik anlayışının hâkim olduğu ilk dönemlerde toplanan ürünlerin sergilendiği yapılar olan müzeler, zamanla teknolojinin de ilerlemesiyle çağdaş müzecilik anlayışı içerisinde eğitim ve öğretim mekânlarına dönüşmüşlerdir (Kazova, 2019). Çocuk müzeleri, çağdaş müzecilik anlayışı ile oluşturulan müze çeşitlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuk Müzesi, "Çoğunlukla 12 yaşına kadar olan çocukları kapsayan ve öğreticilik amacına öncelik veren, çocuklara etraflarında ve dünyada olup biten olayları görmelerini sağlayacak bilgi ve gereçleri inceleyen, araştıran, biriktiren ve çocuklar haricinde aynı zamanda gençlere ve yetişkinlere de eğitimi hedef alan merkezlerdir (Kılıçoğlu

Arslan, Çarkacı, vd. 2019)." olarak tanımlanmaktadır. Zilcioğlu (2008), Çocuk Müzesi tanımını Kolb(1998)'un "Çocuk Müzesi Nedir? Ne Olabilir?" başlıklı yazısından aldığı şu paragrafla açıklamaya çalışmıştır:

"Almanya'ya Amerika'dan ithal edilmiş bir kavram olan "Çocuk Müzesi" tıpkı geleneksel müzelerde olduğu gibi; nesnelere biriktirme, koruma, araştırma, sergileme, doğa ve kültür tarihi mirasının tanınmasına aracılık etme konuları ile ilgilenir. Ancak bu müzelerin önemle ele aldıkları konular "aracılık etmek ve eğitim"dir. Örneğin; Sanat Müzesi, Teknik Müze ya da Oyuncak Müzesi, isimleri ile belirlenen nesnelere koleksiyonlarını sergileyen, bunlar üzerinde araştırmalar yapan müzelerdir. Fakat Çocuk Müzeleri çocuk kültürüne ait belirli nesnelere sergilendiği müzeler değildirler. Bunlar belli bir hedef kitle; 6-16 yaş grubu çocuk ve gençleri için düzenlenmiş ve çocuklar için bir müze olarak tanımlanmışlardır."

Çocuk müzelerini klasik müzelerden ayıran en önemli özellik, çocuğun mekânı tüm duyu organları ile algılamasını sağlaması, özellikle dokunma duyusunu aktifleştirilmesi ve mekânı deneyimleyerek öğrenmeyi desteklemesidir. Büyük bir kuruluş olan, dünyadaki çocuk müzelerinin üye olduğu ve yaptığı çalışmalarla bu müzelerin gelişimini sağlayan Çocuk Müzeleri Birliği (ACM), çocuk müzesini şu şekilde tanımlamaktadır: "Çocuk müzesi yaratıcılığı, keşfetme içgüdüsünü ve merakı tetikleyen ve yaşam boyu öğrenme motivasyonunu arttıran sergiler ve programları hazırlayarak çocukların gereksinim ve ilgilerine seslenen kuruluşlardır" (Çocuk Müzesi Birliği, 2011; akt. Karadeniz, 2013). Çocuk müzeleri, çocukların kendileri için tasarlanmış ortamlarda oyun ve keşif yoluyla öğrenmelerini sağlayan yapılardır. Bu mekânlarda çocuklar farklı kültürleri tanıma, günlük işleri uygulamalı öğrenebilme, özellikle bilim ve sanatı daha yakından deneyimleme imkânı bulurlar. Yalnızca okuldaki eğitime destek olan yapılar değil; aynı zamanda çocukların bilişsel, psikomotor ve sosyal gelişimlerine de katkı sağlamaktadır. Onur (2005)'ün aktarımında çocuğun gelişimi ve önemi şu şekilde ele alınmıştır:

"Locke'a göre gelişim süreklidir, yetişkine benzer davranışlar ana babanın eğitimiyle derece derece kazanılır. Locke, psikolojide temel bir sorun olan doğa/kazanım tartışmasında kazanımdan yanadır; böylece çocuğu edilgin bir varlık olarak görür, yetişkinin ve çevrenin gücüne teslim eder. Buna karşılık bütün modern kuramlar çocuğu etkin, kendi gelişimine katkıda bulunan, gelişen bir kişi olarak görürler. Bu çağdaş görüş daha çok Fransız filozofu Jean Jacques Rousseau'nun (1712-1778) felsefesinden destek almaktadır. Günümüz psikolojisi evre ve olgunlaşma gibi iki temel kavramı Rousseau'ya borçludur. Rousseau'ya göre gelişim, doğanın çizdiği bir plan içinde evrelerden geçerek kesikli bir biçimde ortaya çıkar. Rousseau'nun çocuk merkezli felsefesinde yetişkinin rolü gelişimin her evresinde çocuğun gereksinimlerini karşılamaktan ibarettir. Çocuk evrelerden geçerek olgunlaşır, gelişimini kendi içsel güçleri belirler; dolayısıyla çocuk yetişkinden farklıdır ve biriciktir (Berk, 2001)."

Çocukların bu gelişim sürecinde özellikle dil gelişimi ve dış dünyayı anlamasında "oyun" un yeri ve önemi büyüktür. Yapılan çalışmalar, oyunun çocukların zihinsel gelişimine de katkı sağladığını göstermektedir. Oyun sırasında çocuklar birlikte planlama, fikir alışverişinde bulunma, problemleri beraber çözme gibi birçok bilişsel strateji ortaya çıkarmaktadır. Çocukların öğrenme süreçlerini destekleyecek, oyun oynamaya cesaretlendirecek, merak uyandıracak, özgür bir şekilde öğrenmelerini sağlayacak çevreler yaratmanın önemi büyüktür. Bu bağlamda çocuk müzeleri çocukların keşfederek, yaparak, dokunarak, gözlemleyerek, yaşayarak öğrenmelerine ortam sağlamaktadır (Aktaş Arnas, 2017).

3. ÇOCUK MÜZELERİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Çocuk müzelerinin görülmeye başlanması 19.yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın erken dönemlerine rastlamaktadır (Zilcioğlu, 2008). 1900'lü yılların başlarında öğretmenler ve filozoflar çocukların zihinsel süreçlerinin farklı olduğunu kabul etmiş ve bilginin direkt aktarılması yerine çocukların etkinliklere katılması gerektiğini vurgulamışlardır. Bunlar içerisinde John Dewey, Maria Montessori ve Jean Piaget, (Resim 1) ortaya atıkları teoriler ile çocuk müzelerinin kurulmasında öncü olmuşlardır. John Dewey, çocukların öğrenmeleri için somut materyallerle uğraşmaları, öğrenmeye daha fazla katılmaları gerektiğini, kişisel deneyimlerin ve yaparak-yaşayarak öğrenmelerin önemini vurgulamıştır. Diğer öncü Maria Montessori'ye göre yetişkinlerin çocuklara bir şey öğretmek yerine rehber olmaları ve öğrenme sürecinde çocuğu bağımsız bırakmaları gerektiğini vurgulamıştır. Jean Piaget ise, çocukların yalnızca kendi keşfettikleri şeyleri gerçek anlamda kavrayabilecekleri ve öğrenmenin çevredeki nesnelere kullanarak gerçekleştirilebileceği görüşünü ortaya atmıştır (Aktaş Arnas, 2017).

Resim 1. Solda Maria Montessori, ortada John Dewey ve sağda Jean Piaget görülmektedir.

Özellikle John Dewey ve Maria Montessori'nin görüşlerinin etkisiyle açılan Brooklyn Çocuk Müzesi, 1899 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nin New York şehrinde açılan ilk çocuk müzesidir (Resim 2). Müzenin çıkış noktası; çocukların ilgi ve gözlem-araştırma isteğini desteklemek, ilkokullarda öğrenilen bilim alanlarına ilişkin ilgiyi uyandırmak olmuştur. Müze, açıldığı yedi ay içerisinde 28.635 kişi tarafından ziyaret edilmiştir. Açılışından iki yıl sonra düzenli okul programlarına başlayan müze; 1921 yılında atölye çalışmaları, kulüp odaları, 900 kitaplık kütüphane, botanik bahçeleri, deney alanları gibi durağan ve dinamik sergileme alanlarını bünyesinde barındırmaktadır. 1945 yılı ve sonrasında ise bilimsel ve teknolojik gelişmelerin önemine yönelik çalışmalara başlanmıştır. 1972 yılında yenilenen müze, mimari projesi ile New York'un ilk "yeşil çocuk müzesi" unvanını almıştır (Zilcioğlu, 2008). 2008 yılında mimar Rafael Vinoly tarafından bugünkü şeklini alan müze, sergileme programlarında kullanılan otuz bin kültürel ve doğal kaynağı bünyesinde bulunduran ilk ve tek çocuk müzesidir (Kazova, 2019).

Resim 2. Brooklyn Çocuk Müzesi'nin tarihsel gelişimi (Kazova, 2019).

ABD'nin öncülüğünden sonra Avrupa, Japonya, Kanada, İngiltere, Hindistan, Meksika ve diğer birçok ülkede çocuk müzeleri kurulmuştur. Avrupa'daki çocuk müzeleri daha çok çocuk kültürü ve tarihine yönelirken Japonya'daki çocuk müzelerinin de bunların yanında çocukları bilime ve gelecekteki yaşama yönlendirdiği görülmektedir (San, 2002).

Tüm bu süreçler kapsamında son zamanlarda teknoloji ve bilimin ilerlemesiyle çocuk müzeleri bilim merkezleri niteliğinde faaliyet göstermektedir. Bazı kaynaklar 2000 yılı sonrası çocukları Z kuşağı olarak değerlendirirken (Tavşan ve Bektaş, 2019), bazı kaynakların ise 2010 sonrası çocukları Alfa kuşağı olarak nitelendirdiği (Kazova, 2019) görülmektedir. Kurulma amacı dokunarak öğrenme olan ve interaktif sergileme alanları kurgulanarak tasarlanan ilk zamanlardaki çocuk müzesi yapıları, günümüzde teknolojinin ilerlemesi ve Z/Alfa kuşağına hitap edebilme, gelişimlerine daha çok katkıda bulunabilme amaçlarıyla geliştirilmektedir. Yazılı kaynaklara göre bazı çocuk müzeleri bilim merkezi olarak hizmet vermekte, bazıları sonrasında bünyelerine bilim merkezlerini ekleyerek "Çocuk Müzeleri ve Bilim Merkezleri" olarak adlandırılmaktadır (Kazova, 2019). Bazıları ise farklı yaş gruplarındaki çocuk, genç ve yetişkinlerin eğitim ile öğrenmelerini temel alan sergi ve etkinlikleri tasarlayan müze ve merkezleri (Eğitim Müzeleri, Bilim Merkezleri, Planetaryumlar, Gözlemevleri, Çocuk Sanatları Müzesi, Okul Müzeleri ve Keşif Merkezleri) çocuk müzesi kapsamına almamaktadır (Karadeniz, 2009; akt. Aktaş Arnas, 2017). Bundan dolayı günümüzde "Çocuk Müzesi" kavramının, birçok tanımla karşımıza çıktığı görülmektedir. Bu çalışmada iç mekân yaklaşımları incelenecek yapılar, yukarıda belirtilen ayrımlar yapılmadan "Çocuk Müzesi" adı altında incelenmiştir.

4. ÇOCUK MÜZELERİNİN İÇ MEKÂN YAKLAŞIMLARI

Müze yapıları, müze temalı olmaları gereği özellikli tasarım süreçlerini barındıran yapılardır. Gerek cephe gerek giriş gerek sergileme alanları ile amacına uygun kurgulanması gerekmektedir. Önemli yapılar olmasından dolayı müzeler, çoğu ülkenin simgesi haline gelmiştir. Çocuğu ve çocuğun öğrenmesini temel alan çocuk müzeleri ise amacı, işlevi, hitap ettiği kullanıcı düşünülüğünde özellikle sergileme alanlarındaki tasarım yaklaşımlarının doğru kurgulanması gereken müzelerin başında geldiği söylenebilir.

4.1. Dünya Ülkelerinde Çocuk Müzesi Örnekleri

4.1.1. Boston Çocuk Müzesi

Boston Çocuk Müzesi, ABD'nin Boston eyaletinde 1913 yılında kurulmuştur (Resim 3). Brooklyn Çocuk Müzesi'nden sonra dünya üzerinde açılan ikinci çocuk müzesidir. 1917 yılında çocukların uygulamalı sergilerde yaptığı objeleri korumak ve toplamak amacıyla atölyeler oluşturmuştur. Böylelikle çocuk müzelerinde ilk Hands-on (Uygulamalı) sergilerin temelleri atılmıştır. Aynı zamanda tarihte çağdaş çocuk müzesi ve bilim merkezlerinin ilk örneğini oluşturmaktadır (Kazova, 2019).

Resim 3. Boston Çocuk Müzesi, 1939 (<https://www.boston.com/uncategorized/noprimarytagmatch/2013/03/26/100-years-of-the-boston-childrens-museum>; 2020).

Çocuk müzelerinin gelişiminde etkili olan bir başka kişi, 1961 yılında ABD Boston Çocuk Müzesi'nin müdürü olan Micheal Spock'tur. Spock, ilk olarak çocukların dokunabilecekleri ve kurcalayabilecekleri nesnelere oluşan etkileşimli sergiler tasarlamıştır. Spock, her müzenin içerisine bebekler ve küçük çocuklar için yenilikçi, yaratıcı alanlar yaratmış ve çocuk müzelerine yeni bir bakış açısı kazandırmıştır (Aktaş Arnas, 2017) (Resim 4).

Resim 4. Boston Çocuk Müzesi iç mekânı, solda çocukların gözlem yaparak öğrendiği alan, 1940-sağda müzede bulunan bebek evi sergisi, 1954 (<https://www.boston.com/uncategorized/noprimarytagmatch/2013/03/26/100-years-of-the-boston-childrens-museum>; 2020).

1964 yılında geleneksel müze anlayışının dışına çıkarak uygulamalı sergi alanları hizmete sunulmuştur. Müze içerisinde deneyimler sonucu olarak kazanımların gerçekleştiği alanlar oluşturulmuştur. Uygulamalı eğitimleri somut algılama seviyesine çıkarmak için ders araç ve gereçleri kullanılmıştır. Ayrıca çocukların günlük, sosyal ve farklı kültürlerin yaşam biçimlerini algılamaları için canlandırma alanları ve maket evler kullanılmıştır (Resim 5) (Kazova, 2019).

Resim 5. Boston Çocuk Müzesi iç mekânı, solda çocukların gözlem uygulamalı öğrendiği alan, 1969-sağda "Dokunmayın" işaretlerini kaldırarak uygulamalı, ziyaretçi odaklı sergiler ve programlara öncülük eden "içinde ne var" sergisi,1964 (<https://www.boston.com/uncategorized/noprimarytagmatch/2013/03/26/100-years-of-the-boston-childrens-museum; 2020>).

Boston Çocuk Müzesi yeni binasına taşınarak bugünkü çağdaş görünümünü almıştır. 1979 yılında bünyesine kattığı 'PlaySpace' (Uzay- Oyun) Bilim Merkezi ile çocuk müzelerinde bilim ve teknolojinin küçük yaşta bireylerin araştırma ve deneyimleri için değerli olduğunu saptamıştır. Kurulan bilim merkezi ile bilgi aktarımını eğlenceli ve pratik düzeye getirmeyi hedeflemiştir. Bilim merkezleri küçük yaşta bireylerin deney ve oyun ile araştırmaya yönelimlerini sağlamaktadır. 1979 yılında kurulan bilim merkezinde, günümüz teknolojik gelişmelere bağlı olarak altı adet sergi alanı bulunmaktadır. Çocuk müzeleri ile bilim merkezlerini bir arada bulunduran ve çocukların zihinsel gelişimine katkı sağlayıcı müzelerin başında gelmektedir (Resim 6) (Kazova, 2019).

Resim 6. Boston Çocuk Müzesi, solda cephe tasarımında kullanılacak süt şişesi modelinin Tauntan'dan tekne ile getirilmesi, 1977-sağda binanın yeni hali, 1979 sonrası (<https://www.boston.com/uncategorized/noprimarytagmatch/2013/03/26/100-years-of-the-boston-childrens-museum; 2020>).

1995-2000 yılları arasında kostüm giyerek karakter canlandırdıkları alanlar, oyuncaklar ile birlikte vücudu tanıma oyunları, aktif olarak mekânı kullanabildikleri sergileme alanlarına ağırlık verildiği görülmektedir (Resim 7).

Resim 7. Boston Çocuk Müzesi iç mekânı, solda müze başkanıyla oyun oynayan bir çocuk, 1999-sağda su geçirmez kabarcık balondan bakarak gözlem yapan çocuklar, 1999 (<https://www.boston.com/uncategorized/noprimarytagmatch/2013/03/26/100-years-of-the-boston-childrens-museum; 2020>).

2000 yılı sonrasında daha çok teknolojik alanlar yaratılan müzede, dokunarak etkileşimli sergileme ünitesi tasarımlarının ön plana çıktığı görülmektedir (Resim 8).

Resim 8. Boston Çocuk Müzesi iç mekânı, dokunarak ve gözleme dayalı interaktif sergileme üniteleri, 2012 (https://www.bostonchildrensmuseum.org/exhibits-programs/exhibits?field_state_value=Current; 2020).

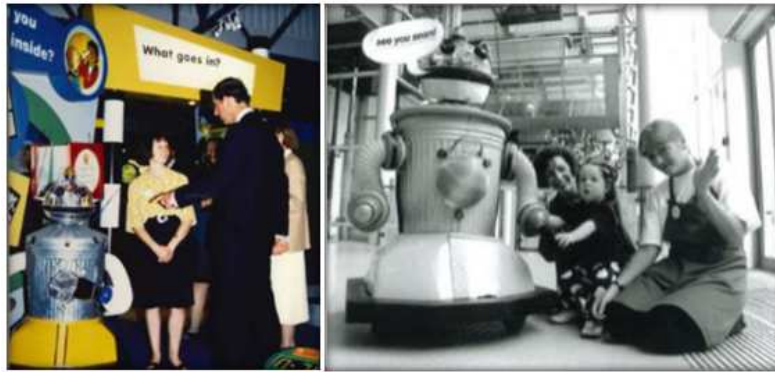
4.1.2. Eureka Çocuk Müzesi

Eureka Çocuk Müzesi, 1992 yılında İngiltere’de kurulmuştur (Resim 9). Müze, çocukların bahçeyi, doğayı deneyimleyebilecekleri büyük bir arazi üzerinde kurgulanmıştır.

Resim 9. Eureka Çocuk Müzesi (<https://www.halifaxcourier.co.uk/news/people/eureka-national-childrens-museum-reveals-plan-upgrade-these-attractions-1848521>, 2020).

Müzede 1992-1993 yılları durağan sergileme yöntemi kullanılmış ve gözleme dayalı sergileme üniteleri tasarlanmıştır. Doğal aydınlatma etkili bir şekilde mekânlarda hissedilmekte, aynı zamanda tavanlarda spot aydınlatmanın kullanıldığı görülmektedir. 1992-2000 yılları arasında mantık, bilim-teknoloji ve keşif müzesi olarak belirli sergiler düzenlenmiştir. Toplama-biriktirme-sergileme düşüncesi, sergi alanlarını oluşturmaktadır (Tavşan ve Bektaş, 2019) (Resim 10).

Resim 10. Eureka Çocuk Müzesi iç mekânı, solda durağan sergileme ve yapay aydınlatma, 1992-sağda doğal aydınlatmanın mekânda hissedilmesi, 1993 (Tavşan ve Bektaş, 2019).

2000-2004 döneminde doğal aydınlatmanın yerini yapay aydınlatmalar almıştır. Dışarı ile bağlantı koparılıp zaman-mekân kavramı iç mekânda toplanmıştır. Dolaylı ve direkt aydınlatmanın kullanıldığı dinamik sergileme alanları görülmektedir. İşitsel duyular sergileme ünitelerine yön vermeye başlamıştır. 2013 yılında ise zemin düzlemini sınırlayan dijital ışıklandırmalar, hareket algılayıcı sensörler ve dijital ekranlar kullanılmaya başlanmıştır (Resim 11) (Tavşan ve Bektaş, 2019).

Resim 11. Eureka Çocuk Müzesi iç mekânı, solda işitsel duyularla oluşturulan sergileme öğeleri, 2004-sağda zeminde iz olarak ışıklandırmalar, 2013 (Tavşan ve Bektaş, 2019).

2015 sonrasında milenyum çağının gerektirdiği sergileme alan tasarımları karşımıza çıkmaktadır. Aydınlatmalar ve düşey düzlemde kullanılan dijital renklendirmeler, etkinlik alanlarının birer sergileme ünitesi olarak tasarlanmıştır. Modüler ve dijital oyunlar, değişen ve dönüşen mekânlar, dokunma duygusu ile harekete geçen interaktif sergilemeler kurgulanmıştır (Resim 12) (Tavşan ve Bektaş, 2019).

Resim 12. Eureka Çocuk Müzesi iç mekânı, solda tasarım öğesi olarak aydınlatmalar, 2019-sağda modüler ve dokunma özelliğinde oyun kurguları, 2015 (Tavşan ve Bektaş, 2019).

4.1.3. Alice Çocuk Müzesi

Alice Çocuk Müzesi, 2001 yılında Almanya'da kurulmuştur (Resim 13). Yaparak-dokunarak öğrenme hedefli olan Alice Çocuk Müzesi, Avrupa'da en önemli çocuk müzelerinden biridir.

Resim 13. Alice Çocuk Müzesi.

2004-2005 yıllarında durağan sergileme yöntemleri ile birlikte genellikle gündelik hayata gönderme yaparak kurgulanan etkinlik alanlarının olduğu belirtilmektedir. Birebir etkileşimli ve grup çalışmaları ile katılımın gerçekleştiği etkinlik alanları kurgulanmıştır (Resim 14) (Tavşan ve Bektaş, 2019).

Resim 14. Alice Çocuk Müzesi iç mekânı, solda gözleme dayalı yüzey tasarımı, 2004 -sağda grup kurgusu ile oluşturulmuş kurallı oyunlar, 2005 (Tavşan ve Bektaş, 2019).

2014 sonrasında teknolojik canlandırma alanları ve fonksiyonel yüzeylerin tasarlandığı görülmektedir. Gözlemden çok deneyimlenen mekân kurguları, parçaların bir araya geldiği ve dokunarak etkileşen sergileme ünitesi tasarımları görülmektedir (Resim 15) (Tavşan ve Bektaş, 2019).

Resim 15. Alice Çocuk Müzesi iç mekânı, solda teknolojik canlandırma alanları, 2014 -sağda dinamik ve interaktif sergileme alanları, 2017 (Tavşan ve Bektaş, 2019).

4.2. Türkiye’de Çocuk Müzesi Örnekleri

“Hands On” yani “Eller Hamurda” günümüze dek çocuk müzelerinin yol gösterici konsepti olmuştur (Zilcioğlu, 2008). Türkiye’de çocuk müzesi olarak tanımlanan yapılar incelendiğinde tam anlamıyla “çocuk müzesi” kapsamında bir yapının olmadığı görülmektedir. Bazı kaynaklar oyuncak müzelerini çocuk müzesi olarak tanımlamaktadır (Kılıçoğlu Arslan, Çarkacı, vd. 2019). Yalnız dokunarak öğrenmenin çocuk müzeleri iç mekân tasarımında belirleyici ölçüt olduğu düşünüldüğünde, oyuncakların vitrinlerin arkasında saklanarak kurgulandığı sergileme alanları olarak karşımıza çıkan oyuncak müzelerinin, işlev bakımından çocuk müzelerinin amacına cevap vermediği görülmektedir. Bu yüzden Türkiye’de bulunan oyuncak müzeleri, inceleme kapsamı dışında tutulmuştur. Müzelerin içerisinde bazı bölümler çocukların etkinlik yapmasına ayrılarak ya da ayrı çocuk atölyeleri kurularak Türkiye’deki çocuk müzesi ihtiyacının giderilmeye çalışıldığı görülmektedir.

Ankara’da bir grup kişi ülkemizde hiç çocuk müzesi olmadığı ve kurulması gerektiği düşüncesiyle 2 Ekim 2000’de “Çocuk Müzesi Kurma Derneği”ni kurmuş ve Türkiye’de açılacak çocuk müzelerine öncü olmayı hedeflemiştir. Dernek hakkındaki görüşlerini aynı dönemde kaleme aldığı makalesinde San (2002), şu şekilde ifade etmiştir:

“Türkiye’de, okul dışı bir eğitsel ve özellikle yaratıcı ortamı sağlamak yanında, kuşkusuz diğer ülkelerde gelişmiş, yerin bulmuş olan, çerçeve kavramları da düşünmek gerekli olmaktadır. Dolayısıyla ülkemizde kurulacak bir “ilk çocuk müzesi” Türk toplumunda yitip gitmekte olan çocuk kültürüne ilişkin çeşitli değerleri (çocuk oyunları, oyuncaklar, özgün masallar, atışmalar, maniler, deyiş ve deyimler, beslenme ve giyimle ilgili eski dönemlerin çok daha sağlıklı örnekleri vb.) canlandırıp tanıtmayı ve yaşatmayı da amaçlayacaktır. Bu müze, çocukla ilgili yazılı araç gereçten sözel kültüre, resim, çizim, dans, tiyatro etkinliklerine dek çok çeşitli

anlatım ve iletişim olanakları sunmalı, geliştirmeli ve yaşatmaya çalışmalıdır. Bu durumda Çocuk Müzesi Kurma Derneği'nin ilk hedefi kalıcı bir yerleşme içinde, Cumhuriyet'in başkenti Ankara'da böyle bir müzeyi oluşturmaktır. Derneğin elinde birikmiş malzeme (yazılı basılı kitap, dergi vb. yanında giysiler, çocuk şarkıları, notalar, çeşitli oyuncaklar, kartpostallar...) bulunmaktadır."

Yalnız günümüzde yapılan çalışmalara ve gelinen noktaya bakıldığında Çocuk Müzesi Kurma Derneği'nin çalışmalarının gerekli değeri görmediği ve çocuk müzelerine dair çalışmaların yetersiz olduğu görülmektedir. Aycan (2017), Konak Belediyesi Ümrân Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi'ni eleştirdiği yazısında, çocuk müzesi adı altında kurulan müzenin yapıldığı çevre ve iç mekân tasarımının çocukların yararlanabileceği şekilde kurgulanmadığını belirtmiştir. Aycan eserinde ayrıca bu müzenin oluşturulması için Konak Belediyesi Kent Konseyi'ne bağlı bir Çocuk Meclisi oluşturulmadığı, böyle bir oluşumun görüşü ve katkısı alınmadığı gibi, Çocuk Müzeleri Derneği'nin İzmir temsilcileriyle Kültür ve Turizm Bakanlığı İzmir Resim ve Heykel Müzesi yetkililerinin bir süredir birlikte yürüttükleri çocuk müzesi kurma girişimlerinin görmezlikten gelindiğini vurgulamıştır. Çocuk Müzeleri Derneği ile Kültür Bakanlığı'nun ve çocuk örgütlerinin bu alana taşıyacağı güç, oluşturacağı sinerjinin dikkate alınmadığını, katılımcı, demokratik, çağdaş bir yapılanma yolunun tercih edilmediğini, böylelikle yapımında, oluşumunda sivil toplumun ve çocukların bulunmadığı bir müze olarak karşımıza çıktığını belirtmektedir (Resim 16) (kentstratejileri.com/2017/03/13/cocuk-oyun-ve-oyuncak-muzeleri-uzerine/; 2017).

Resim 16. Konak Belediyesi Ümrân Baradan Oyun ve Oyuncak Müzesi, solda oyuncak müzesinin bahçesi-sağda dokunulması mümkün olmayan oyuncaklar (kentstratejileri.com/2017/03/13/cocuk-oyun-ve-oyuncak-muzeleri-uzerine/; 2017).

4.2.1. Rahmi M. Koç Müzesi

Rahmi M. Koç Müzesi, İstanbul'un Hasköy semtinde 1994 yılında hizmete açılmıştır (Resim 17). Tarihi Hasköy Tersanesi, Tarihi Lenger hane Binası ve Açık hava Sergileme Alanları olmak üzere 3 ana bölümden oluşmaktadır. Çağdaş müzecilik anlayışı çerçevesinde çocuklar için eğitimler düzenlemektedir. Verilen eğitimlerin temelini, 2002 yılında VKV Koç Özel İlköğretim Okulu ile hazırlanan "Müzedeki Eğitim Programı" oluşturmaktadır. Bu programın içeriğini, "İl İçi İl Dışı Kardeş Okul, Görme Engellilerle İlgili Projeler, Sergilerle İlgili Eğitsel Faaliyetler, Meslek Liseleri Atölye Eğitim Projesi, Hafta sonu Eğitim Atölyeleri, Keşif Masası, Planetarium, Fen ve Teknoloji Atölyesi, Renkli Matematik Atölyesi, Matbaa Atölyesi, İklim Değişikliğinde Farkındalık Atölyesi ve Enerji Atölyesi" oluşturmaktadır. Örneğin bu programlar içerisinde yer alan Hafta sonu Eğitim Atölyesi Projesi; 4-14 yaş arası çocukların sosyal, duygusal, zihinsel, bedensel, dil gelişimini desteklemek, hayal güçleri ve yaratıcılıklarını geliştirmek, yaparak yaşayarak öğrenmelerine fırsat sağlamak amacıyla 2008 yılında faaliyetlerine başlayan ve sürekli geliştirilen bir çalışmadır. Hafta sonu Eğitim Atölyesi Projesi'nin içerisinde boyama, tasarım, mutfak, enerji, astronomi, heykel, kukla, drama, sinema, matematik, biyoloji, müzik gibi atölyelere katılım gösteren çocuklar, diğer çocuklarla tanışarak sosyalleşme ve birlikte öğrenme imkânı bulmakta, aynı zamanda proje ile çocukların merak duyguları geliştirilerek keşfetme ve araştırmaya yönlendirilmektedir (Kılıçoğlu Arslan, Çarkacı, vd. 2019). Rahmi M. Koç Müzesi, günümüzde "Müzedeki Eğitim", "Bireysel Çocuk Atölyeleri" ve "Okul Grubuna Yönelik Eğitimler" başlıkları altında çocukların oynayarak öğrenmelerini sağlayacak çalışmalar yürütmektedirler.

Resim 17. Rahmi M. Koç Müzesi, solda müzenin bulunduğu Hasköy tersanesi, sağda biyoloji atölyesi (<http://www.rmk-museum.org.tr/istanbul/muzede-egitim/okul-gruplarına-yönelik-egitimler>; 2020).

4.2.2. Free Kidzz Çocuk Müzesi/Ankara Çocuk Müzesi

Bu müze, Türkiye'nin ilk ve tek çocuk müzesi olarak bilinmektedir. 2012 yılında Ankara'da hizmete açılmıştır. Bazı kaynaklar "Free Kidzz Çocuk Müzesi (<https://hlcysmn.wordpress.com/cocuklar-icin/muzeler/>, 2020)" olarak, bazı kaynaklar ise "Ankara Çocuk Müzesi (<http://www.atraksiyon.net/sayfa.php?id=13>, 2020)" olarak belirtmektedir. Fransa'dan örneklerinden uyarlanan bu müzenin, 16 ayrı profesör tarafından hazırlanan eğitim programı ve ileri teknolojik donanımlarla özel olarak tasarlanmış ve çocukların gelişimine oyun mucizesiyle katkı sağlamayı amaçlamıştır. 4-12 yaş grubundaki çocuklara hitap etmekte aynı zamanda engelli çocuklar için de özel olarak tasarlanmıştır. Müzede şantiye alanı, aslına uygun TV stüdyosu, Playback stüdyosu, arkeoloji alanı, hastane vb. toplam 25 ayrı faaliyet bulunmaktadır (Resim 18, 19) (<https://hlcysmn.wordpress.com/cocuklar-icin/muzeler/>, 2020).

Belirtilen yapıyı "Free Kidzz Çocuk Müzesi ve Özel Ankara Çocuk Müzesi" olarak tanımlayan Silav (2014), bu müzede çocukların yalnızca ziyaretçi konumunda olmadığını, faaliyetlere de katılabildikleri sergi alanlarının kurgulandığını belirtmiştir. Çocukların bilgi ve deneyim kazanmalarını sağlamak için oluşturdukları etkinliklere "cilt-saç-göz rengi ayrımı, hayatın başlangıcı, yönümü buluyorum, fosil havuzu, esneklik duvarı, su oyunları, koku keseleri, dört mevsim vb." örneklerini vermiştir (Silav, 2014).

Resim 18. Free Kidzz Çocuk Müzesi ve Özel Ankara Çocuk Müzesi iç mekânı, solda duygularını; farklı dokunuşlarla duyuların algılanmasını sağladığı alan -sağda yönümü buluyorum; bir labirent içerisinde yön hissini algılayacak alan (Silav, 2014).

Resim 19. Free Kidzz Çocuk Müzesi ve Özel Ankara Çocuk Müzesi iç mekânı, solda şantiye; grup çalışması ve iletişim ile iş birliğinin sağlandığı alan -sağda TV stüdyosu; canlı sahneler oluşturarak öğrenmelerinin sağlandığı alan (Silav, 2014).

Her ne kadar bu müze ülkemizde çocuk müzesi olarak değerlendirilmiş olsa da bir alışveriş merkezi içerisinde yer alması kısıtlayıcı bir öğedir. Çünkü gerçek anlamda çocuk müzeleri ayrı bir yapıda özelleşerek kurgulanır, kurgulanan çocuk müzesi yapısının çevresinde çocukların doğayla, hayatla bütünleşebileceği, dokunarak öğrenebileceği bahçe kısmı bulunur. Aynı zamanda belirtilen örneklerde görüldüğü üzere sergileme mekânlarının gerek aydınlatma gerek duvar renk ve dokusu bakımından özellikle tasarlanmadığı görülmektedir. Dokunarak öğrenmenin önemi düşünüldüğünde, duvarların da sergileme alanı olarak kullanılması, aydınlatmanın günümüz milenyum çağı çocuklarının merak duygusunu uyandıracak şekilde tasarlanması gerektiği düşünülmektedir.

4.2.3. Ali Kuşçu Gökbilim Merkezi

Ankara Üniversitesi ile Mamak Belediyesi'nin iş birliği ile 2013 yılında inşasına başlanmış ve 2017 yılında hizmete açılmış olan bir yapıdır (Resim 20, 21). Türkiye'nin ilk çocuk müzesi özelliğini taşıyacağı belirtilmektedir (Aktaş Arnas, 2017). Günümüzde Ali Kuşçu Gökbilim Merkezi adı ile hizmet vermektedir. Mekânın çoğunluğu "bilim merkezi" olarak tasarlanan yapıda çocuklar için astronomların uzaydaki yaşamları, gezegenlerin oluşum süreçleri, planetarium içerisine yerleştirilen son model simülasyonlar, stem (mühendislik) atölyeleri, robotik kodlama ve eski uygarlıkların bilimsel çalışmaları görebilecekleri alanlar mevcuttur. Ancak, 2019 yılında çıkan yangın sonucu kullanılamaz hale gelmiş olup; 2020 yılı sonunda tekrar açılacağı belirtilmektedir (<https://www.hurriyet.com.tr/teknoloji/ali-kuscu-gokbilim-merkezinin-ihalesi-gelecek-ay-yapilacak-41496955>, 2020).

Resim 20. Ali Kuşçu Gökbilim Merkezi, sağda astronomların gezegen sunumları-anlatımlarının yapıldığı alan (<https://www.hurriyet.com.tr/teknoloji/ali-kuscu-gokbilim-merkezinin-ihalesi-gelecek-ay-yapilacak-41496955>, 2020).

Resim 21. Ali Kuşçu Gökbilim Merkezi, solda yirmiden fazla istasyonun bulunduğu dokunarak aktifleşen sergi alanı, sağda planetaryumda kozmik macera film gösterimini (<https://www.hurriyet.com.tr/teknoloji/ali-kuscu-gokbilim-merkezinin-ihalesi-gelecek-ay-yapilacak-41496955>, 2020).

Ali Kuşçu Gökbilim Merkezi, yapıldığı arazi incelendiğinde çocukların özgürce oynayarak öğrenmelerini destekleyici bahçe alanının olmadığı görülmektedir (Resim 20). Çok katlı yapı olarak tasarlanması ve en üst katının merkez olarak belirlenmesi, yapının dünyadaki çocuk müzesi örneklerinden farklı olarak tasarlandığını ve çocuk müzesi amacına uygun olmadığını göstermektedir. Aynı zamanda yakın dönemde çıkan yangın sonucu kullanılamaz hale gelmesi, yapının teknik, elektrik, havalandırma gibi tesisat kurgusunun doğru yapılandırılmadığı, özellikle mekânın ana kullanıcılarının çocuklar olduğu düşünüldüğünde tehlike oluşturabilecek alanlarının tasarımında daha hassas yaklaşılması gerektiği bilincinden uzak olduğu düşünülmektedir.

5. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Kültür, sanat, bilim, gibi birçok konuda sergileme alanlarıyla karşımıza çıkan, özellikle tasarlanan yapılarıyla buldukları ülkelerin başyapıtı sayılabilen müzeler, günümüzde çağdaş müzecilik anlayışı çerçevesinde sundukları interaktif sergileme alanları ile insanlara çalışma, uygulama ve eğitim ortamları sağlamaktadır. Söz konusu geleceğimizin yapı taşlarını oluşturacak çocuklar olduğunda müzelerin eğitim temelli olma bilinciyle tasarlanmış, dünyada birçok örneğine rastladığımız özellikli iç mekân tasarımlarıyla kurgulanmış "çocuk müzeleri" karşımıza çıkmaktadır. Çocuk müzelerinin kurulmasına öncü olan düşünürler, çocukların yaparak-dokunarak, somut materyallerle öğrenmelerinin sağlanması gerektiğini vurgulamış, oyunun çocuk gelişimi ve öğrenimindeki önemi üzerine durmuşlardır. Bu bilinçle kurgulanmış çocuk müzesi yapıları, kurulduğu ilk yıllardan günümüze değin teknoloji ve kuşakların değişimine paralel gerek dış mekânı gerekse iç mekânı işlev, tasarım ve içerik bakımından uyarlanmaya devam etmektedir. Özellikle sergileme alanlarındaki tasarım yaklaşımlarıyla öğrenmeyi desteklemekte, çocuklarda merak duygusunu uyandırarak fiziksel, bilişsel, sosyal, psikomotor gibi gelişimlerine katkı sağlamaktadırlar.

Dünya ülkelerinden ve Türkiye'den çocuk müzesi örneklerinin ele alındığı bu çalışmada, özellikle sergileme alanlarının iç mekân yaklaşımları incelenmiştir. Türkiye'de yapılan incelemelerde, gerçek anlamda çocuk müzesi işlevinde bir yapının olmadığı görülmüştür. Dünya ülkelerinde çok ciddi örneklerine rastlanılan çocuk müzeleri ile Türkiye'de çocuk müzesi adı altında faaliyet gösteren yapıların özellikle sergileme alanlarındaki yaklaşımlar karşılaştırılmalı olarak değerlendirilmiştir. Bu çalışmanın, literatüre katkı sağlaması ve çocuk müzesi tasarımında görev alacak tasarımcılara yardımcı nitelikte bir kaynak olması hedeflenmektedir.

Tablo 1. Dünya Ülkelerinde ve Türkiye’de Çocuk Müzelerinin İşlev/İç Mekân Yaklaşımlarının Karşılaştırılması

Dünya ülkelerinde çocuk müzeleri	Türkiye’de çocuk müzeleri
<p>Çocuk müzesi yapıları en fazla iki katlı, bahçe kısmının da bulunduğu geniş bir arazi üzerinde yapılandırılmıştır.</p> <p>Çocuk müzesi yapılarında tüm mekân, çocukların istedikleri zaman gelip yararlanabilecekleri şekilde kurgulanmıştır.</p> <p>Çocuk müzelerinin sergileme alanları, çocukların dokunarak-yaparak öğrenebilecekleri şekilde tasarlanmıştır.</p> <p>Çocuk müzelerinin sergileme alanlarında aydınlatma, tasarım öğesi olarak karşımıza çıkmaktadır.</p> <p>Çocuk müzeleri, mekâna girildiği andan itibaren çocuğun bir eğitmen/gözetmenin yönlendirmesi olmaksızın merak duygusuyla mekânı algılaması ve bu şekilde öğrenmesi sağlanmaktadır.</p>	<p>Çocuk müzesi olarak adlandırılan yapılar bahçe kısmının bulunmadığı/yetersiz olduğu alanlarda, müzelerin belli bölümlerinin ayrıldığı alanlarda, alveriş merkezi içerisinde ayrılan bölümlerde ve çok katlı binalarda yapılandırılmıştır.</p> <p>Çocuk müzesi olarak adlandırılan yapılarda çocuklar belli zamanlarda, genellikle hafta sonu yararlanabilecekleri hafta sonu etkinlikleri şeklinde kurgulanmıştır.</p> <p>Çocuk müzesi olarak adlandırılan yapılar, sergileme alanlarının daha çok durağan ve izleyerek gözlemleyebilecekleri şekilde tasarlanmıştır.</p> <p>Çocuk müzesi olarak adlandırılan yapılarda iç mekân donatı elemanlarından biri olan aydınlatmanın işlev olarak yetersiz kaldığı görülmektedir.</p> <p>Çocuk müzesi olarak adlandırılan yapılarda, genellikle atölye ve hafta sonu eğitimi adı altında sınıf ortamına benzer alanlar kurgulanarak bir eğitmen/gözetmen eşliğinde çalışmalar yaptıkları ve bu şekilde öğrenmeleri sağlanmaktadır.</p>
<p>Milenyum çağı dediğimiz günümüz çocuklarına hitap edecek dijital ve dokunsal özellikte sergilenen oyun kurguları tasarlanmıştır.</p>	<p>Milenyum çağı denilen günümüz çocuklarına hitap edecek dijital ve dokunsal özellikte sergilenen oyun kurgularına az rastlanmaktadır.</p>

Kaynak: Yazarlar tarafından düzenlenmiştir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, Arnas, Yaşare (2017). Oyun, Öğrenme ve Deneyimin Birleşimi: Çocuk Müzeleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, Cilt 12, Sayı 2, s. 17-30.
- Avcan, A. Rıza (2017, 13 Mart). *Çocuk, Oyun ve Oyuncak Müzeleri Üzerine*. Kent Stratejileri Merkezi.
- Berk, Laura E. (2001). Boston: Allyn and Bacon. *Development Through The Lifespan*, 2.
- Demirarslan, Deniz (2019). 0-6 Yaş Grubu Çocuğun Dünyasında Mobilya Tasarımı. *Researcher:Social Science Studies*, Cilt 7, Sayı 2, s. 64-76.
- Karadeniz, Ceren (2013). Amerika Birleşik Devletleri’nde Çocuk Müzeleri: Miami Çocuk Müzesi Örneği. *folklor/edebiyat Dergisi*, Cilt 19, Sayı 74, s. 225-240.
- Karadeniz, Ceren (2009). *Dünyada Çocuk Müzeleri, Bilim, Keşif ve Teknoloji Merkezlerinin İncelenmesi ve Türkiye İçin Bir Çocuk Müzesi Modeli Oluşturulması*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.
- Kazova, M. Can (2019). *Çocuk Müzesi ve Bilim Merkezlerindeki İç Mekân Standartları ve Tasarım Yaklaşımları*. Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi.
- Kılıçoğlu Arslan, Emine, Çarkacı, N. Sena, Kadioğlu, Büşra ve Çetingül, Meryem (2019). Dünya Ülkelerinde ve Türkiye’de Çocuk Müzelerine Bir Bakış. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*, Cilt 2, Sayı 3, s. 45-64.
- Kolb, Laura (1998). Das Kinder and Jugend Museum, Was ist es-was kannte es sein. *Infodienst-Kultur Pädagogische Nachrichten*, 49, pp. 37.
- Onur, Bekir (2005). Çocukluğun Dünü ve Bugünü. *Kebikeç Dergisi*, Sayı 19, s. 99-112.
- Sağlam, Mehmet ve Aral, Neriman (2016). Tarihsel Süreç İçerisinde Çocuk ve Çocukluk Kavramları. *Çocuk ve Medeniyet Dergisi*, Cilt 1, Sayı 2, s. 43-56.
- San, İnci (2002). Kültür Pedagojisi ve Çocuk Müzeleri. *mimar-ist Dergisi*, Sayı 4, s. 74-80.
- Silav, Muna (2013). Museums For Children. *Social and Behavioral Sciences*, 122, pp. 357-361.
- Tavşan, Filiz, Bektaş, Ümay (2019). Çocuk Müzesi Tasarım Anlayışında Milenyum Çağı Etkisi, *ISAS Winter*, Cilt 4, Sayı 7, s. 39-44.
- Zilcioğlu, Şule (2008). *Avrupa’da Çocuk Müzeleri ve Müze Eğitimi: “Almanya Örneği”*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi.
- <https://www.childrensmuseums.org/>, Erişim Tarihi: 20.03.2020
- <https://www.boston.com/uncategorized/noprimarytagmatch/2013/03/26/100-years-of-the-boston-childrens-museum>, Erişim Tarihi: 01.06.2020
- <https://www.boston.com/uncategorized/noprimarytagmatch/2013/03/26/100-years-of-the-boston-childrens-museum>, Erişim Tarihi: 01.06.2020
- https://www.bostonchildrensmuseum.org/exhibits-programs/exhibits?field_state_value=Current, Erişim Tarihi: 01.06.2020
- <https://www.halifaxcourier.co.uk/news/people/eureka-national-childrens-museum-reveals-plan-upgrade-these-attractions-1848521>, Erişim Tarihi: 03.06.2020
- kentstratejileri.com/2017/03/13/cocuk-oyun-ve-oyuncak-muzeleri-uzerine/, Erişim Tarihi: 04.06.2020
- <http://www.rmkmuseum.org.tr/istanbul/muzede-egitim/okul-gruplarina-yonelik-egitimler>, Erişim Tarihi: 04.06.2020
- <https://hlcsymn.wordpress.com/cocuklar-icin/muzeler/>, Erişim Tarihi: 04.06.2020
- <http://www.atraksiyon.net/sayfa.php?id=13>, Erişim Tarihi: 04.06.2020
- <https://www.hurriyet.com.tr/teknoloji/ali-kuscu-gokbilim-merkezinin-ihalesi-gelecek-ay-yapilacak-41496955>, Erişim Tarihi: 18.05.2020